

רצח הרוזן פולקה ברנדוט

פולקה ברנדוט היה דיפלומט שוודי, אציל ומחנך אנושי שחייו היו קשורים באופן הדוק לכמה מהאירועים הסוערים ביותר באמצע המאה העשרים. נולד ב-1895 במשפחת המלוכה השוודית, זכה ברנדוט להכרה בינלאומית בחודשים האחרונים של מלחמת העולם השנייה על משא ומתן לשחרור יותר מ-30,000 אסירים – רבים מהם ממחנות ריכוז נאציים – באמצעות הנהגתו במבצע ההצלה "האוטובוסים הלבנים". מוניטין שלו כמשא ומתן נייטרלי, רחום ומעשי הפך אותו לאחת הדמויות ההומניטריות הנערצות ביותר באירופה.

בשנת 1948, כאשר האו"ם הטרי התמודד עם המבחן הגדול הראשון שלו במזרח התיכון, מונה ברנדוט **למתווך הרשמי הראשון** של הארגון. הסכסוך הערבי-ישראלי, שפרץ לאחר תוכנית החלוקה של האו"ם והכרזת מדינת ישראל, הפך במהירות למלחמה כוללת בין כוחות יהודיים לערביים. האו"ם חיפש מתווך שיזכר לפעול באופן חסר פניות בין שני הצדדים, ליהנות מכבוד בינלאומי ולרשותו את הכישורים הדיפלומטיים הדרושים לניווט במצב נפיץ ביותר. הרקורד המוכח של ברנדוט כמשא ומתן, נייטרליות כשוודי וניסיונו ההומניטרי בזמן המלחמה הפכו אותו למועמד אידיאלי למשימה עדינה וחסרת תקדים זו.

הישגים הומניטריים ודיפלומטיים

לפני מעורבותו בסכסוך הערבי-ישראלי, הרוזן פולקה ברנדוט כבר רכש מוניטין מתמשך כהומניטרי ודיפלומט. ההישג הבולט ביותר שלו התרחש בחודשים האחרונים של מלחמת העולם השנייה, כאשר הנהיג משימת הצלה נועזת שהצילה עשרות אלפי אנשים ממחנות ריכוז נאציים. כסגן נשיא הצלב האדום השוודי, השתמש ברנדוט בקשריו הדיפלומטיים, באופיו השקט ובאומץ לב מוסרי כדי לנהל משא ומתן ישיר עם בכירים נאציים, כולל היינריך הימלר, אחת הדמויות החזקות ביותר ברייך השלישי.

באמצעות שילוב של התמדה, טאקט ונייטרליות אסטרטגית, הבטיח ברנדוט את שחרורם ופינויים של כ-**30,000 אסירים** ממחנות גרמניים בתחילת 1945. בין המשוחררים היו סקנדינבים, צרפתים, פולנים ומספר משמעותי של אסירים יהודים שעמדו בפני מוות קרוב עם קריסת המשטר הנאצי. מאמציו הגיעו לשיאם בהקמת מבצע הצלה נועז הידוע כ"**אוטובוסים לבנים**".

פרויקט האוטובוסים הלבנים היה חידוש לוגיסטי והומניטרי. ברנדוט ארגן שיירה של אוטובוסים, משאיות ואמבולנסים – צבועים כולם בלבן וסומנו בצלבים אדומים גדולים – כדי להפוך אותם לזיהויים ככלי רכב נייטרליים בתוך כאוס המלחמה. כלי הרכב הללו חצו אזורי קרב מסוכנים בגרמניה ובאירופה הכבושה, אספו אסירים ממחנות ריכוז כמו ראוונסבריק, דכאו ונואנגמה, והובילו אותם לבטחון בשוודיה הנייטרלית. הצבע הלבן של האוטובוסים נבחר בכוונה כדי להבדיל אותם מהובלות צבאיות ולהצביע על מטרתם ההומניטרית – רעיון שהשפיע מאוחר יותר על הפרקטיקה המודרנית של סימון כלי רכב הומניטריים ורפואיים באזורי סכסוך כדי להבטיח את הגנתם על פי החוק הבינלאומי.

משימתו של ברנדוט לא הייתה נטולת סכנות. השיירות פעלו תחת איום מתמיד של התקפות ממפציצים בעלות הברית וכן חסימות מצד מפקדים נאציים מקומיים. למרות אתגרים אלה, המבצע הצליח מעבר לציפיות, הציל אלפי חיים והדגים כיצד משא ומתן דיפלומטי, אפילו עם המשטרים האכזריים ביותר, יכול להניב תוצאות הומניטריות מוחשיות.

על מנהיגותו ואומץ לבו, זכה ברנדוט לשבחים בינלאומיים כסמל לשלמות מוסרית ולרחמים מעשיים. עבודתו עם הצלב האדום השוודי גילמה את האידיאלים הגבוהים ביותר של נייטרליות ושירות הומניטרי – עקרונות שהנחו מאוחר יותר את מינויו כמתווך הראשון של האו"ם. מבצע האוטובוסים הלבנים לא רק הציל חיים, אלא גם סייע להניח את היסודות לחוק ההומניטרי שלאחר המלחמה ולפרקטיקות המודרניות של שמירת שלום, והפך את ברנדוט לחלוץ בדיפלומטיה הומניטרית.

מינוי כמתווך האו"ם ומשימת 1948

בעקבות עבודתו ההומניטרית יוצאת הדופן במהלך מלחמת העולם השנייה, הפך הרוזן פולקה ברנדוט לדמות של אמון בינלאומי וסמכות מוסרית. הרקורד שלו בניטרליות, דיפלומטיה ורחמים הוביל את האו"ם למנות אותו **למתווך הרשמי הראשון** – תפקיד חדש וחסר תקדים בדיפלומטיה הבינלאומית. במאי 1948, האו"ם התמודד עם המשבר הדחוף ביותר שלו: פרוץ מלחמה כוללת בפלסטין לאחר **סיום המנדט הבריטי והכרזת מדינת ישראל**.

תוכנית החלוקה של האו"ם מ-1947 (החלטה 181 של העצרת הכללית) הציעה לחלק את המנדט הבריטי בפלסטין לשתי מדינות עצמאיות – אחת יהודית ואחת ערבית – עם ירושלים תחת ניהול בינלאומי. בעוד מנהיגים יהודים קיבלו את התוכנית כניצחון דיפלומטי ובסיס חוקי להקמת מדינה, **הערבים הפלסטינים ומדינות ערב השכנות** דחו אותה כבלתי צודקת בעליל.

באותה תקופה, **הערבים הפלסטינים היו כשני שלישים מהאוכלוסייה**, בעוד **היהודים היו רק כשליש**. עם זאת, התוכנית הקצתה **55% משטחה הכולל של פלסטין** למדינה היהודית המוצעת, למרות שהאוכלוסייה היהודית **החזיקה בפחות מ-7% מהאדמות** בכותרת חוקית. השאר – בעיקר שטחים וקרקעות חקלאיות בבעלות ערבית – אמור היה ליצור את הבסיס למדינה ערבית מפוצלת וחלשה כלכלית. עבור הפלסטינים והעולם הערבי הרחב יותר, חלוקה זו לא ייצגה פשרה הוגנת, אלא צורה של הפקעה, שנרקמה בצל הנסיגה הקולוניאלית והאשמה הבינלאומית לאחר השואה.

עבור המנהיגות הערבית והפלסטינית, החלטת האו"ם הפרה הן את **עקרון ההגדרה העצמית** והן את המציאות החיה של בעלות דמוגרפית וטריטוריאלית. היא נתפסה כהטלת ישות פוליטית זרה על ארץ שאוכלוסייתה הרוב לא נתנה הסכמה ולא נועצה ביצירתה. התוכנית פירקה למעשה את אחדותה של פלסטין ההיסטורית ונראתה בעיני הערבים כשיאו של תהליך ארוך של שלילת זכויות שהחל תחת המנדט הבריטי והואץ בגלי הגירה יהודית בחסות התנועה הציונית.

לפיכך, כאשר מדינת ישראל הכריזה על עצמאותה ב**14 במאי 1948**, וצבאות ערב התערבו למחרת, המלחמה לא נתפסה בעולם הערבי כמעשה תוקפנות, אלא כניסיון להתנגד לחלוקה הכפויה ולהגן על שלמותה הטריטוריאלית והפוליטית של פלסטין. לתוך אווירה זו – של מלחמה, עקירה ותלונות היסטוריות מרות – נשלח הרוזן פולקה ברנדוט כמתווך הראשון של האו"ם.

למרות מוניטין וכנותו, נתקל ברנדוט במהירות בכל כוחן של האמונות האידיאולוגיות והדתיות שהניעו את הסכסוך. מנהיגים רבים בתוך **התנועה הציונית**, כולל הלאומנים המרכזיים והפלגים הקיצוניים כמו **לח"י (כנופיית שטרן)**, האמינו שכל הארץ **ארץ ישראל**, כפי שתוארה בתנ"ך העברי, היא ביתו הנצחי והמוגדר על ידי האל של העם היהודי. עבורם, צו אלוהי זה גבר על כל חוק בינלאומי, פשרה פוליטית או משא ומתן דיפלומטי. מושג החלוקה – להכיר ב**מדינה ערבית** בכל חלק ממה שהם ראו כטריטוריה קדושה – לא היה רק ויתור פוליטי, אלא **בגידה רוחנית**.

אמונה זו בלתי מתפשרת בריבונות אלוהית הציבה את משימתו של ברנדוט בסתירה ישירה עם היסוד האידיאולוגי של מנהיגים ציונים רבים, במיוחד המחתרת המיליטנטית. עם זאת, הוא התמיד, נחוש למצוא בסיס משותף בין צדק למעשיות. מאמציו הבלתי נלאים הובילו ל**הפסקת האש הראשונה במלחמה**,

שהוכרזה ב**11 ביוני 1948**, שהפסיקה זמנית את הלחימה ואפשרה לסיוע הומניטרי להגיע לאזרחים בשני הצדדים.

במהלך הפסקת אש זו, פיתח ברנדוט את **הצעת השלום הראשונה** שלו, מונחית בעקרונות של צדק ודאגה הומניטרית. הוא הציע **שירושלים תונח תחת שליטה בינלאומית** בשל חשיבותה הדתית האוניברסלית; **שפליטים פלסטינים יורשו לשוב** לבתיהם או לקבל פיצוי; ו**שהתאמות טריטוראליות** יבוצעו – הקצאת **הגליל לישראל ומדבר הנגב לערבים** – כדי ליצור חלוקה הוגנת יותר של האדמה.

למרות שהתוכנית שיקפה מתינות ומאמץ כן לפשרה, היא נדחתה מיד על ידי שני המחנות. ממשלות ערב דחו אותה משום שהכירה במפורש בקיומה של ישראל, בעוד פלגים ציונים רבים, במיוחד הימין הקיצוני המחתרתי, גינו אותה כבגידה בטענת היהודים על כל ארץ ישראל. במעגלים רדיקליים, נתפס ברנדוט לא כבונה שלום, אלא כמכשול לגורל האלוהי – פקיד זר שמעז להתערב במה שהם ראו כמימוש נבואת התנ"ך.

עם זאת, ברנדוט המשיך להאמין שהשלום אפשרי אם השכל והאנושיות ינצחו על האידיאולוגיה והנקמה. הוא שמר על אמונתו בדיפלומטיה, אפילו כאשר קבוצות קיצוניות החלו לראות בנוכחותו בלתי נסבלת. באופן טרגי, מחויבותו לשלום ולחוק הבינלאומי הובילה אותו בקרוב לעימות קטלני עם אלה שהאמינו שמשימתם מקודשת על ידי אלוהים ולכן מעבר למשא ומתן.

רצח פולקה ברנדוט

בספטמבר 1948, משימתו של הרוזן פולקה ברנדוט בפלסטין הציבה אותו במרכז של אחד הסכסוכים הנפיצים ביותר במאה העשרים. תפקידו כמתווך האו"ם דרש נייטרליות, אך הנייטרליות עצמה הפכה לבלתי נסבלת במלחמה המונעת מפחד קיומי ואמונה קדושה. הצדדים המתנגדים ראו בהצעות השלום שלו לא מחוות פיוס, אלא איומים על לגיטימיותם ועל ייעודם האלוהי.

עבור **מדינות ערב**, תיווך ברנדוט הכיר במפורש במדינת ישראל – מה שהם ראו כהפרה בלתי מקובלת של זכויות ערביות ופלסטיניות. עבור **התנועה הציונית**, במיוחד הפלגים המיליטנטיים שלה, הצעותיו נתפסו כניסיון לשלול אדמות שהאמינו שהן **מובטחות באלוהים** לעם היהודי. הרעיון שגוף בינלאומי – או דיפלומט זר – יוכל לצייר מחדש את גבולות **ארץ ישראל** לפי נוחות פוליטית, היה בעיניהם צורה של כפירה.

בין הקיצוניים ביותר מבין קבוצות אלה היה **לח"י**, הידוע גם כ**כנופיית שטרן**, ארגון מחתרת ציוני שתמך זה זמן רב בשימוש במאבק מזוין כדי לגרש הן כוחות בריטיים והן ערביים מארץ ישראל. חברי לח"י האמינו שהם ממלאים חובה קדושה לכבוש מחדש את כל ישראל התנ"כית ודחו כל פשרה שתכיר בריבונות ערבית על מה שהם ראו כקרקע קדושה. עבורם, תוכנית השלום של ברנדוט – שקראה לשליטה בינלאומית על ירושלים, לשובם של פליטים פלסטינים ולוויתורים טריטוריאליים לערבים – לא הייתה מאמץ דיפלומטי, אלא מעשה בגידה בהבטחת האל ובגורל האומה היהודית.

ב**17 בספטמבר 1948**, חייו של ברנדוט הסתיימו באלימות. הוא נסע בשיירה מסומנת באו"ם דרך **שכונת קטמון בירושלים**, מלווה בקצין האו"ם הצרפתי **קולונל אנדרה סרוט**, כאשר נפל במארב של פעילי לח"י שהתחפשו לחיילים ישראלים. כאשר כלי הרכב האטו במחסום דרכים, אחד התוקפים – שזוהה מאוחר יותר כ**יהושע כהן** – התקרב למכוניתו של ברנדוט וירה מספר יריות מטווח קרוב, הרג מיד את ברנדוט ואת סרוט.

הרצח זעזע את העולם. ברנדוט היה חסר נשק, נסע תחת הגנת החוק הבינלאומי ומעורב אך ורק במשימה הומניטרית ודיפלומטית. רציחתו ייצגה לא רק התקפה על אדם, אלא תוקפנות על סמכותו של האו"ם עצמו ועל האידיאל השברירי של שמירת שלום בינלאומית.

מיד לאחר מכן, **הממשלה הזמנית הישראלית**, בראשות דוד בן-גוריון, גינתה את הרצח בפומבי ואסרה על לח"י ואצ"ל, המיליציה המחתרתית הגדולה האחרת. עם זאת, התגובה נעצרה לפני אחריות מלאה. למרות שכמה מחברי לח"י נעצרו, איש לא הורשע בפשע. בתוך כמה שנים, הוענק לארגון **חנינה**, וכמה מחבריו לשעבר תפסו תפקידים בממשלת ישראל.

ברמה הבינלאומית, רצח ברנדוט עורר **זעם ואבל**, במיוחד בשוודיה ובא"ם. **העצרת הכללית של האו"ם** כיבדה אותו באופן חגיגי, ומותו גייס את המאמצים להקמת שמירת שלום מובנית יותר והגנה על צוות האו"ם באזורי סכסוך. עם זאת, מבחינה פוליטית, משימתו נותרה ללא סיום. סגנו, **ד"ר ראלף באנץ'**, חידש מאוחר יותר את עבודתו ונהל בהצלחה את **הסכמי הפסקת האש של 1949**, שבעבורם קיבל באנץ' את פרס נובל לשלום.

עבור היסטוריונים רבים, רצח ברנדוט סימל את ההתנגשות בין **לאומנות קדושה לדיפלומטיה בינלאומית** – בין תפיסת עולם מעוגנת בזכות אלוהית לבין אחרת המבוססת על פשרה וחוק הומניטרי. מותו חשף את גבולות השכנוע המוסרי מול אידיאולוגיה מיליטנטית ואת הסכנה הנשקפת לאלה המנסים לתווך בין מוחלטים בלתי תואמים.

מורשתו של הרזון פולקה ברנדוט נמשכת לא רק בטרגדיה של רציחתו, אלא באידיאלים שעמד בעבורם: שכל על פני קנאות, חוק על פני אלימות, ואמונה שגם במקומות המפולגים ביותר בעולם, השלום הוא חובה מוסרית ששווה למות בעבורה.

השלכות ומורשת

רצח הרזון פולקה ברנדוט ב-17 בספטמבר 1948 שלח גלי זעזוע דרך הקהילה הבינלאומית. זו הייתה הפעם הראשונה שנציג של **האו"ם** הטרי נרצח בכוונה במהלך ביצוע משימת שלום. עבור רבים, הרצח סימל את שבירות החוק הבינלאומי בעידן שעדיין מתנדנד ממלחמת העולם ורצח עם. הוא גם חשף את המתחים בין המדינה הישראלית המתהווה, מעוגנת בחזון לאומני ודתי של ריבונות, לבין האידיאלים הגלובליים של שלום, משא ומתן ואחריות שברנדוט גילם.

בשוודיה, מותו של ברנדוט התקבל באבל עמוק ובזעם. הוא היה גיבור לאומי – נערץ על מאמצי ההומניטריים בזמן המלחמה ונחשב לקול מוסרי בעניינים גלובליים. עיתונים שוודיים גינו את הרצח כזוועה ודרשו צדק. ממשלת שוודיה הגישה מחאות רשמיות לישראל ולא"ם, אך זהירות דיפלומטית ריככה בקרוב את הזעם. בשנים הראשונות של מדינת ישראל, מעט מדינות רצו לסכן יחסים עם המדינה הצעירה, ושוודיה, למרות כעסה, אפשרה בסופו של דבר לפרשה להיעלם בהיסטוריה ללא עימות נוסף.

האו"ם הגיב לרצח ברנדוט באישור מחדש של מחויבותו לשמירת שלום והגנה על נציגיו באזורי סכסוך. סגנו, **ד"ר ראלף באנץ'**, דיפלומט וחוקר אמריקאי, מונה להמשיך את משימתו של ברנדוט. המשא ומתן הסבלני של באנץ' הניב את **הסכמי הפסקת האש של 1949**, שקבעו את קווי הפסקת האש בין ישראל לשכנותיה הערביות. על הישג זה קיבל באנץ' את **פרס נובל לשלום**, האפרו-אמריקאי הראשון שעשה זאת. עם זאת, הוכר באופן נרחב שהצלחתו נשענה על היסודות שהונחו על ידי עבודתו והקרבתו של ברנדוט.

בתוך ישראל, התגובה הייתה מעורפלת יותר. הממשלה הזמנית גינתה את הרצח בפומבי ואסרה על הקבוצות הקיצוניות האחראיות, אך חיפוש הצדק שלה היה מוגבל. למרות שחברי **לח"י** נעצרו, איש לא הועמד לדין על רצח ברנדוט. כמה שנים מאוחר יותר, תחת חנינה כללית, חברי לח"י לשעבר שוחררו מהשלכות משפטיות וכמה מהם תפסו תפקידים בחיים הציבוריים הישראליים – במיוחד **יצחק שמיר**, שהפך מאוחר יותר ל**ראש ממשלת ישראל**.

אולי האירוניה המכאיבה ביותר היא **שיהושע כהן**, פעיל לח"י שזוהה כרוצח שירה את היריות הקטלניות בברנדוט ובקולונל אנדרה סרוט, הפך **לחבר קרוב ומאבטח אישי של דוד בן-גוריון**, ראש הממשלה המייסד של ישראל. כהן התיישב מאוחר יותר בקיבוץ הנגב **שדה בוקר**, שם פרש בן-גוריון; השניים חיו זה לצד זה שנים, הלכו ודיברו מדי יום. העובדה שרוצחו של מתווך השלום הראשון של האו"ם הגן בסופו של דבר על האיש שבנה את המדינה שגינתה את הרצח, חושפת את הצביעות המוסרית של שנותיה הראשונות של ישראל.

ההשלכות המוסריות והפוליטיות של רצח ברנדוט ממשיכות להדהד. מותו חשף כיצד **לאומנות דתית**, כאשר היא מתמזגת עם כוח פוליטי, יכולה להפוך פשרה לבלתי אפשרית ולהפוך מתווכים לאויבים. עבור ברנדוט, הדיפלומטיה הייתה הרחבה של הומניטריות – אמונה שדיאלוג ואמפתיה יכולים להתגבר על שנאה ופחד. עבור רוצחיו והאידיאולוגיה שהניעה אותם, האדמה עצמה הייתה קדושה, ומשא ומתן שווה להסגרת זכות אלוהית. עימות זה בין **מוסר אוניברסלי ללאומנות קדושה** הדהד בסכסוכים מאוחרים יותר במזרח התיכון ונשאר אחד האתגרים המתמשכים של בניית שלום.

למרות טרגדיה מותו, מורשתו של ברנדוט נמשכת במוסדות ובאידיאלים שסייע לעצב. חידושי ההומניטריים – כמו **האוטובוסים הלבנים** והתעקשותו על נייטרליות במבצעי סיוע – סללו את הדרך לפרקטיקה המודרנית של סימון כלי רכב וצוות הומניטריים להגנתם על פי החוק הבינלאומי. שירותו כמתווך האו"ם הניח את היסודות למשימות **שמירת שלום עתידיות של האו"ם**, קבע תקדימים לנייטרליות, גישה הומניטרית ושימוש בדיפלומטיה באזורי מלחמה פעילים.

הרוזן פולקה ברנדוט נזכר היום לא רק כקורבן של קיצוניות פוליטית, אלא כ**סמל לאומץ מוסרי ולמצפון בינלאומי**. חייו גישרו בין עולמות הסיוע ההומניטרי לדיפלומטיה הגלובלית, ומותו הדגיש את הסיכונים הנשקפים לאלה העומדים בין אלימות לשלום. למרות שמשימתו בפלסטין נותרה ללא סיום, העקרונות שחי על פיהם – רחמים, נייטרליות ואמונה בלתי מתפשרת בערך חיי אדם – נשארים חיוניים לכל מאמץ לשלום בזמננו.

מסקנה

רצח הרוזן פולקה ברנדוט ב-1948 לא היה רק השתקתו של אדם, אלא גם מכה סמלית לאידיאלים של שלום ודיפלומטיה מוסרית שהוא ייצג. מותו סימן אחד הכישלונות הראשונים והכואבים ביותר של האו"ם בניסיונו לתווך בעולם שלאחר המלחמה שעדיין נאבק לשמור על צדק והומניות. עבור **שוודיה**, האובדן היה אישי עמוק. ברנדוט היה גיבור לאומי – אדם ממוצא אצילי שהשתמש במעמדו והשפעתו בשירות אחרים. סירובה של ישראל להעמיד לדין את רוצחיו השאיר פצע **ביחסי שוודיה-ישראל** שמעולם לא החלים לחלוטין. עד היום, יחסים אלה נשארים קרירים, **ומשפחת המלוכה השוודית מעולם לא ביקרה רשמית בישראל**, עדות שקטה לצל המתמשך של הפשע הזה.

עם זאת, זכרו של ברנדוט אינו שייך לשוודיה בלבד. הוא נזכר ומכובד גם על ידי **העם הפלסטיני**, שראה בו אחת הדמויות הבינלאומיות הבודדות שהיו מוכנות להתעמת עם הטרגדיה שהתרחשה במולדתם. כאשר **הנכבה** – העקירה ההמונית של פלסטינים ב-1948 – קרעה מאות אלפים מבתיהם, עמד ברנדוט כמעט לבדו בין דיפלומטי העולם בהתעקשותו על **זכות השיבה** שלהם וגינה את אי-הצדק של גלות קבועה. הצעותיו, מעוגנות בצדק ועקרון הומניטרי, הציעו לעקורים חזון של כבוד ושיקום שעדיין לא מומש.

בהכרה ברחמיו ואומץ לבו, תושבי **עיר עזה** קראו רחוב על שמו: **רחוב הרוזן ברנדוט (شارع كونت برنادوت)**, הממוקם בשכונה הדרומית **רימאל**. השלט הכחול הפשוט, כתוב בערבית ובאנגלית, עמד עשרות שנים כמחווה שקטה למתווך השוודי שמת בניסיון להביא שלום לארצם. הוא סימל לא רק הכרת תודה, אלא גם זיכרון – גשר בין חזונו המוסרי של legal-ברנדוט לבין מאבקו המתמשך של עם שעדיין מחפש צדק.

היום, הרחוב הזה – וחלק גדול מעיר עזה שסביבו – שוכב בהריסות. מאז ההרס שהשתחרר על עזה מ-2023, שכונת רימאל הפכה לערימת פסולת. הרס רחוב הרוזן ברנדוט הוא יותר מאובדן שלט; זה מחיקת זיכרון ומראה לסבל שברנדוט ניסה פעם למנוע.

יש סימטריה טרגית בתמונה זו: אדם שחצה קווי חזית כדי להציל את הנרדפים נזכר ברחוב שכעת קבור תחת פסולת המלחמה. עם זאת, אפילו בהריסות, שמו נמשך – כפי שהוא נמשך בשוודיה, באו"ם ובלבבות אלה שעדיין מאמינים במשימתו. מורשתו של הרוזן פולקה ברנדוט שייכת לכל אלה שמכבדים אומץ, רחמים והאמונה שהשלום, כמה שהוא שביר, הוא חובה שאנו חייבים לכל האנושות.

מקורות

- **Bernadotte, Folke. לירושלים.** לונדון: הודר וסטוטון, 1951.
- **העצרת הכללית של האו"ם. החלטה 181 (II): ממשל עתידי לפלסטין.** 29 בנובמבר 1947.
- **מועצת הביטחון של האו"ם. S/773: דו"ח התקדמות של מתווך האו"ם לפלסטין מאת הרוזן פולקה ברנדוט, שהוגש בהתאם להחלטה 186 (S-2) מיום 14 במאי 1948.** 16 בספטמבר 1948.
- **העצרת הכללית של האו"ם. החלטה 194 (III): פלסטין – דו"ח התקדמות של מתווך האו"ם.** 11 בדצמבר 1948.
- **Bunche, Ralph. מסמכים נבחרים על הסכסוך הפלסטיני, 1947–1949.** ניו יורק: ארכיוני האו"ם, 1950.
- **Segev, Tom. פלסטין אחת שלמה: יהודים וערבים תחת המנדט הבריטי.** ניו יורק: הנרי הולט, 2000.
- **Morris, Benny. 1948: היסטוריה של המלחמה הערבית-ישראלית הראשונה.** ניו הייבן: הוצאת אוניברסיטת ייל, 2008.
- **Horne, Edward. עבודה טובה שבוצעה: סיפור האוטובוסים הלבנים.** סטוקהולם: הצלב האדום השוודי, 1949.
- **Peretz, Don. המחלוקת הערבית-ישראלית.** ניו יורק: פקטס און פייל, 1996.
- **משרד החוץ השוודי. אנדרטה לזכרו של הרוזן פולקה ברנדוט, 1895–1948.** סטוקהולם: בית דפוס ממשלתי, 1949.
- **Khalidi, Walid (עורך). ממקלט לכיבוש: קריאות בציונות ובבעיית פלסטין עד 1948.** וושינגטון די.סי.: מכון ללימודי פלסטין, 1971.
- **Pappé, Ilan. הטיהור האתני של פלסטין.** אוקספורד: הוצאות וואן וורלד, 2006.
- **משרד המידע של האו"ם. «הרוזן פולקה ברנדוט: לזכרו.»** ניו יורק, 1949.